

Ośrodki onkologiczne w Polsce

Rozwój onkologii na Pomorzu Zachodnim

Alina Jarema, Sabina Mikee

The development of oncology in Polish Western Pomerania

The paper presents the history of oncology within Polish Western Pomerania, a voivodeship with the capital in Szczecin. Specific anti-cancer treatment began to develop in the area of Polish Western Pomerania as in 1949, initially practically only in the field of radiation therapy. The first doctor dedicated to oncological treatment in this area was Marian Kantorek, and it was owing to his efforts that the Voivodeship Cancer Ambulatory in Szczecin opened in 1953. The outpatient clinic developed, towards the end of the fifties it introduced isotope therapy and in the sixties it was the first in Poland to introduce the isotope afterloading technique.

The year 1964 saw the establishment of a 45-bed ward devoted to anti-cancer treatment within the facilities of the Pomeranian Medical Academy. In 1972 the previous small city hospital was transformed into an oncological centre with a surgical ward, a chemotherapy ward and an outpatient clinic. The radiation therapy department has been recently modernised and now offers sophisticated medical treatment to a wide number of patients. Palliative care is provided by a network of ambulatories. There are also 200 beds for stationary hospice care. The most recent innovation is a mammobus which is an immense aid in breast cancer prophylaxis.

Leczeniem nowotworów w regionie zachodniopomorskim zaczęto się zajmować w 1949 roku, kilka lat po zorganizowaniu polskiego leczenia w Szczecinie.

We wrześniu 1948 roku w Szpitalu Polskiego Czerwonego Krzyża, późniejszym Państwowym Szpitalu Klinicznym Nr 1 przy ul. Unii Lubelskiej 1, powołano Zakład Radiologii Pomorskiej Akademii Medycznej, którego organizatorem i kierownikiem był prof. nadzw. dr hab. med.

Czesław Murczyński. W 1949 roku zainstalowano pierwsze aparaty terapeutyczne.

Pierwszym lekarzem zajmującym się radioterapią był lekarz Marian Kantorek, który w 1953 roku zorganizował (istniejącą do dziś) Wojewódzką Przychodnię Onkologiczną przy ul. Piłsudskiego 42. Kolejni lekarze zajmujący się radioterapią to: Jadwiga i Stefan Grecowie, Zbigniew Marzęcki, Kazimierz Narożnik. Pierwszy-

Ryc. 1. Wejście do pawilonu radioterapii

Ryc. 3. Uroczyste zebranie Oddziału Polskiego Towarzystwa Onkologicznego w Szczecinie; siedzą dr Janina Niedziela-Zielińska i prof. Zbigniew Marzęcki, stoi dr med. Alina Jarema

mi technicznymi radioterapii były Eugenia Rusiecka, Urszula Cajzner i Jadwiga Kondraciewicz. W 1957 roku prof. Czesław Murczyński, dr Jadwiga i Stefan Grecowie, dr Zbigniew Marzęcki zorganizowali pracownię izotopową. W latach sześćdziesiątych, z inicjatywy prof. Czesława Murczyńskiego i doc. M. Sypiewskiej, w obliczu wielu problemów związanych z leczeniem nowotworów złośliwych, utworzono konsultacyjny zespół onkologiczny, złożony z lekarzy specjalistów i naukowców. Nieocenioną rolę w rozwoju onkologii odegrali patomorfolodzy, pracujący pod kierunkiem prof. dr hab. Stanisława Woyke. Zespół Onkologiczny prawie od czterdziestu lat w każdy piątek udziela porad chorym z całego regionu Pomorza Zachodniego.

Zagadnieniem zastosowania sztucznych izotopów do leczenia raka szyjki macicy zajęli się w latach sześćdziesią-

tych dr med. Zbigniew Marzęcki. Jako pierwszy w Polsce zastosował technikę aplikacji izotopów afterloading (na razie ręczną), posługując się najpierw Co-60, potem Cs-137, metodę tą później stosował dr med. Zdzisław Torbe.

W 1964 roku przy Zakładzie Radiologii Pomorskiej Akademii Medycznej powstał 45-lóżkowy oddział kliniczny leczenia nowotworów złośliwych, prowadzony przez dr Witolda Lackorzyńskiego. Na oddziale pracowały dwie internistki, później specjalistki radioterapii onkologicznej – dr Anna Meyer i dr Janina Niedziela-Zielińska, które rozpoczęły jako pierwsze w regionie zachodniopomorskim leczenie cytostatykami. W 1974 roku utworzono w Państwowym Szpitalu Klinicznym nr 1 Klinikę Radioterapii Pomorskiej Akademii Medycznej. Jej kierownikiem został dr hab. med. Zbigniew Marzęcki. Bazę stanowił oddział kliniczny i dział napromieniania z 3 aparatami do terapii kilowoltowej. Zatrudniono po raz pierwszy mgr fizyki – Barbarę Zaborek.

W 1979 roku, w ramach rządowego programu PR-6, powołany został Specjalistyczny Onkologiczny Zespół Opieki Zdrowotnej przy ul. Strzałowskiej 22. W ten sposób, dotychczasowy niewielki szpital miejski oraz Poradnia Onkologiczna Wojewódzkiej Przychodni Specjalistycznej stały się ośrodkiem onkologicznym z Oddziałem Chirurgii Onkologicznej i Oddziałem Chemioterapii, oraz miejskim Oddziałem Położniczo-Ginekologicznym.

W 1980 roku rozpoczął pracę Oddział Radioterapii Onkologicznej, wyposażony w akcelerator Neptun 10 P, bombę kobaltową Siemens, Stabilipan do terapii kilowoltowej oraz pierwszy polski symulator. Tutaj przeniesiona została Klinika Radioterapii Pomorskiej Akademii Medycznej. Najsłabiej wyglądała tzw. część łóżkowa (bez windy), razem z brachyterapią (40 łóżek). Wkrótce został oddany (w nowym budynku) oddział chirurgii onkologicznej (40 łóżek).

Dzięki uruchomieniu terapii megawoltowej możliwe było wprowadzenie metod leczenia skojarzonego, co

Ryc. 2. Poczekalnia w Oddziale Radioterapii przy Izbie Przyjęć

przyczyniło się do poprawy wyników terapeutycznych. W latach osiemdziesiątych nie prowadzono żadnej inwestycji – starzejący się sprzęt, ciągłe awarie spowodowały drastyczne wydłużenie czasu oczekiwania na napromienianie. Nastąpił dzień, w którym trzeba było zwrócić się o pomoc do innych ośrodków; pomogli koledzy z Bydgoszczy i Poznania.

W Zachodniopomorskim Konsorcjum Zdrowia dzięki analizie potrzeb Służby Zdrowia, opracowanych przez dr Michała Kurowskiego i pożyczce z Banku Światowego rozpoczęto rozbudowę onkologii. To był początek drogi.

Prof. Zbigniew Marzęcki określił potrzeby onkologii w woj. szczecińskim, koszalińskim i gorzowskim, realizację inwestycji rozpoczęła mgr Krystyna Pieczyńska dyrektor Regionalnego Szpitala Onkologicznego. Środki na rozbudowę pochodziły z Banku Światowego (w ramach pożyczki), Ministerstwa Zdrowia, Urzędu Wojewódzkiego, sponsorów, zbiorów społecznych (np. z loterii samochodowej). Ostatecznie udało się.

Wybudowano nowoczesny pawilon radioterapii. Radioterapia wyposażona jest w trzy nowe akcelatory, starą bombę kobaltową, system planowania leczenia 3D, tomograf komputerowy, dwa nowe symulatory, dwa dwustanowiskowe selektry do brachyterapii oraz jedno wolne pomieszczenie dla aparatu megawoltowego (tzw. bunkier). Chorzy napromieniani są hospitalizowani w Oddziale stacjonarnym i hotelu przyszpitalnym.

Dzięki staraniom zlikwidowano oddział miejski położniczo-ginekologiczny w Regionalnym Szpitalu Onkologicznym i po remoncie (ze środków własnych) przeniesiono tam Oddział Chemioterapii dzienny i stacjonarny.

Ważną część działalności stanowi opieka paliatywna. Stałą całodobową pomoc otrzymuje dwustu podopiecznych. Doktor Jadwiga Zwiegincew, konsultant wojewódzki opieki paliatywnej, zorganizowała sieć poradni przy zakładach opieki zdrowotnej w dawnym województwie szczecińskim. Obecnie nadal zajmuje się szkoleniami i wdrażaniem idei WHO w tym zakresie.

Najnowszym nabytkiem dyrekcji jest mammoBus, zakupiony przez Zachodniopomorskie Towarzystwo Dobroczynne w Szczecinie i ofiarowany szpitalowi. Realizuje niejako „misję” badań mammograficznych wśród kobiet mieszkających w małych miastach i na wsi. Z tej formy pomocy skorzystało już 2 600 kobiet dzięki Zachodniopomorskiej Regionalnej Kasie Chorych i samorządom lokalnym, które opłacają badania mammograficzne.

Dr med. Alina Jarema

Klinika Radioterapii
na bazie Regionalnego Szpitala Onkologicznego
ul. Strzałowska 22, 71-730 Szczecin

Regionalny Szpital Onkologiczny
ul. Strzałowska 22, 71-730 Szczecin

Dyrektor – mgr Krystyna Pieczyńska
tel/fax (091) 42-22-397
42-51-401, sekr. 42-51-400

Dyrektor d/s Lecznictwa – dr Sabina Mikee
tel. 42-51-402

Oddział Chirurgii Onkologicznej
ordynator – dr n. med. Michał Uciński
tel. 42-51-551

Oddział Radioterapii i Klinika Radioterapii PAM
p.o. ordynatora i kierownika: dr n. med. Alina Jarema
tel. 42-51-451

Oddział Chemioterapii
ordynator – dr Małgorzata Foszczyńska-Kłoda
tel. 42-51-501

Oddział Anestezjologii i Leczenia Bólu Nowotworowego
ordynator – dr med. Maria Szymkowicz-Kowalski
tel. 42-51-561

Pracownia Patomorfologii
kierownik – dr hab. med. Maria Chosia
tel. – centrala 42-51-410

Pracownia Diagnostyki Obrazowej
kierownik – dr Bogna Omachel-Świątnicka
tel. – centrala 42-51-491

Wojewódzka Przychodnia Onkologiczna
kierownik – dr Grzegorz Książkiewicz
tel. 488-24-00